

Γ. Μανιάτης, Γ. Σαγκριώτης, Α. Χρύσης (επ.),
Herbert Marcuse: Κριτική, Ουτοπία, Απελευθέρωση,
 εκδ. Στάχυ, Αθήνα 1999

Η εντυπωσιακή έξαρση του ελληνικού εκδοτικού ενδιαφέροντος για το έργο του Herbert Marcuse, που σημειώθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70 και διατηρήθηκε ως τις αρχές της επόμενης δεκαετίας, εξηγείται βεβαίως από τον έντονο ιδεολογικό αναβρασμό, τις ελπίδες και τις αναζητήσεις που διαπερνούν το ιδιαίτερα πολιτικοποιημένο κλίμα της εποχής. Όμως, ενώ η περίοδος αυτή μας κληροδοτεί μεταφρασμένα όλα σχεδόν τα βασικά έργα του φιλοσόφου, η απότομη κάμψη του ενδιαφέροντος κατά τα επόμενα χρόνια δημιουργεί αναπόφευκτα ένα κενό: η ενασχόληση με τον κριτικό λόγο του θεωρητικού της Μεγάλης Άρνησης μοιάζει να παραμερίζεται ως απήχημα μιας εποχής πρώιμου πολιτικού ενθουσιασμού, καθώς απουσιάζει σχεδόν εντελώς η μέριμνα για μια πιο συστηματική διερεύνηση της καταγωγής και του περιεχομένου του λόγου αυτού καθώς και της επικαιρότητάς του σε σχέση με τις σύγχρονες θεωρίες και πραγματικότητες. Να συμβάλει στην κάλυψη αυτού του κενού επιχειρεί το βιβλίο με τίτλο *Herbert Marcuse: Κριτική, Ουτοπία, Απελευθέρωση*, το οποίο εκδίδεται με αφορμή τα εκατό χρόνια από τη γέννηση του φιλοσόφου. Στον τόμο, που επιμελούνται και συμμετέχουν με κείμενά τους οι Γ. Μανιάτης, Γ. Σαγκριώτης και Α. Χρύσης, συγκεντρώνονται άρθρα Ελλήνων και ξένων συγγραφέων, γραμμένα ειδικά

για τις ανάγκες της έκδοσης, που καλύπτουν το πολυδιάστατο έργο του φιλοσόφου στους τομείς της ανθρωπολογίας, της φιλοσοφίας της ιστορίας, της αισθητικής και των κοινωνικών κινήματων, ενώ παράλληλα εξετάζουν τη σχέση του με το έργο άλλων θεωρητικών της αριστεράς, όπως του W. Benjamin, του H. Lefebvre, του A. Gortz, του J. Habermas, κ.ά. Κυρίως δε υποβάλλουν στο φακό της έρευνας καιρία ερμηνευτικά ζητήματα, όπως αυτά που αφορούν στην επιρροή που δέχτηκε η σκέψη του από την οντολογία του Heidegger, στη θέση που έχει η θεωρία των ενστίκτων στα πλαίσια της μαρκουζιανής θεωρίας της ιστορίας, στο κύρος της θέσης του για τη σχέση τεχνολογίας και μονοδιάστασης και την ενσωμάτωση του προλεταριάτου στην κοινωνία της αφθονίας, καθώς και ζητήματα αμεσότερου πρακτικού ενδιαφέροντος όπως αυτό της σημασίας του για το οικολογικό κίνημα και τα σύγχρονα ρεύματα αμφισβήτησης. Πρόκειται λοιπόν για ένα βιβλίο που συνιστά γόνιμη αφορμή όχι μόνο για την αναθεώρηση της συζήτησης για το έργο ενός σημαντικού όσο και λησμονημένου στοχαστή, αλλά και για την κατανόηση του ρόλου της σύγχρονης αριστεράς και της κριτικής κοινωνικής θεωρίας σε μια κοινωνία που επαληθεύει καθημερινά τις πιο ζοφερές διαπιστώσεις της μαρκουζιανής κριτικής.

Παναγιώτης Ζουμής

Κινηματογράφος & Επικοινωνία, τρίμηνη έκδοση κριτικής και θεώρησης

Κυκλοφόρησε το πρώτο τεύχος του περιοδικού *Κινηματογράφος και Επικοινωνία*, τρίμηνης έκδοσης κριτικής και θεώρησης για τον κινηματογράφο, το θέατρο και, γενικά, την επικοινωνία. Στο πρώτο τεύχος υπάρχει ένα εκτεταμένο αφιέρωμα στην ηθοποιία στο θέατρο και τον κινηματογράφο, με κείμενα του Antoine Vitez, για το εργαστήριο του Στανισλάφσκι, του Jean Renoir, συνεντεύξεις με τους Νικήτα Τσακίρογλου και Γιώτα Φέστα, ένα κείμενο του Lee Strasberg, για το Actors Studio, ένα εικονικό συμπόσιο με τους Πουντόβκιν, Στανισλάφσκι, Αϊζενστάιν, Ταρκόφσκι και Κρακάουερ, δύο κείμενα των Pierre Arditi και Sabine Azema και ενδεικτική βιβλιογραφία γι' αυτό το θέμα.

Υπάρχει ακόμη ένα θεωρητικό κείμενο της Julia Kristeva, για την οπτική γλώσσα στη φωτογραφία και τον κινηματογράφο, μια ανάλυση του Guy Scarpetta της ταινίας του Raoul Ruiz «Ο Ξανακερδισμένος Χρόνος» και οι σχέσεις της με το ομώνυμο μυθιστόρημα του Μαρσέλ Προυστ, παρουσιά-

σεις βιβλίων, ένας φάκελος για τον Στάνλεϊ Κιούμπρικ, με δύο κείμενα, το ένα του Jean-Pierre Coursodon και του Θόδωρου Σούμα το άλλο. Συνεντεύξεις με τους Μαρσέλ Μαρτέν, Αντρέα Παγουλάτο και Σρίντιαν Καράνοβιτς και αναφορά στα Φεστιβάλ Δράμας, Θεσσαλονίκης, τις Νύχτες Πρεμιέρας, το 12ο Πανόραμα Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου και στο 2ο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου και Νέων Μέσων και Τεχνολογίας.

Στο σημείωμα της σύνταξης αναφέρεται ότι αυτή η έκδοση έχει βάλει ένα στοίχημα: να μην πέσει σε ένα στείο ακαδημαϊσμό, αλλά να εξετάζονται όλα τα θέματα με τη σοβαρότητα που πρέπει, που αρμόζει σε κάθε θέμα. Στο πρώτο τεύχος συνυπάρχουν θεωρητικά θέματα και εκτεταμένες αναφορές στα κινηματογραφικά Φεστιβάλ που έχουν λάβει χώρα στην Ελλάδα. Μπορεί ο αναγνώστης να βρει την ενημέρωση και τον προβληματισμό στο ίδιο τεύχος, χωρίς να κουραστεί από τον ακαδημαϊσμό και τη σοβαροφάνεια.

**Δρακόπουλου, Νασιούλη, Ρώμα, Φιλοσοφικός Λόγος
— Πλάτωνος Πολιτεία, Γ΄ Λυκείου, θεωρητική
κατεύθυνση, Εκδόσεις Σαββάλα, 1999**

Η δομή του βιβλίου έχει ως εξής:

Προηγείται διαγραμματική εισαγωγή στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία, καθώς και στον Πλάτωνα (βίος-έργο) και την Πολιτεία. Η επεξεργασία του έργου γίνεται σε 8 βασικές ενότητες με την παρακάτω διάθρωση:

Το βασικό κείμενο κάθε ενότητας διαιρείται σε επιμέρους τμήματα· το καθένα παρατίθεται επεξεργασμένο (αλλαγή συντακτικής σειράς) με παράπλευρη μετάφραση, ακολουθούμενο από γλωσσική και συντακτική ανάλυση. Αφού εξεταστούν τα επιμέρους τμήματα του βασικού κειμένου, ακολουθεί συνολική πραγματολογική-ερμηνευτική προσέγγιση, ενώ σε ξεχωριστό κεφάλαιο γίνεται η φιλοσοφική ανάλυση της ενότητας. Επίσης δίνεται το κεντρικό της

νόημα και απαντώνται τα θέματα για συζήτηση του σχολικού βιβλίου. Τέλος, δίνονται ασκήσεις για εμπέδωση. Έτσι γίνεται η προσπέλαση όλου του έργου. Στο τέλος του βιβλίου παρατίθεται η συνολική θεώρηση του έργου, καθώς και Επίμετρο που περιλαμβάνει ιδιαίτερος ενδιαφέροντα υποστηρικτικά κείμενα, απαντήσεις στις ασκήσεις εμπέδωσης, αλλά και χρονικές-εγκλιτικές αντικαταστάσεις ανά ενότητα.

Το βιβλίο φέρει την πείρα και το επισημονικό κύρος των συγγραφέων του, είναι λειτουργικό και εύχρηστο, αναλογικά με τη δυσκολία του κειμένου και με το γεγονός ότι για πρώτη φορά εισάγεται ολοκληρωμένη θεώρηση τέτοιου έργου στο Λύκειο. Είναι βέβαιο ότι θα καταστεί χρήσιμος βοηθός για μαθητές και φιλόλογους.

**Ε. Μαστρομανώλη, Κ. Γκορόγια, Κριτήρια
αξιόγησης στην Έκθεση-Έκφραση, Γ΄ Λυκείου,
Εκδόσεις Σαββάλα, 1999**

Το βιβλίο, όπως φανερώνει κι ο τίτλος του (κριτήρια αξιολόγησης ονομάζονται πλέον τα θέματα εξετάσεων), είναι προσαρμοσμένο στις νέες απαιτήσεις του μαθήματος της Έκθεσης-Έκφρασης και

κυρίως του νέου τύπου εξέτασής του. Ωστόσο, δεν προσφέρει απλώς μια σειρά πρότυπων θεμάτων στο μαθητή (για εξέταση) ή στον καθηγητή (για χρήση ή για υπόδειγμα), αλλά συνοδεύει τα κριτήρια

αξιολόγησης και με θεωρία, η οποία μάλιστα ακολουθεί πιστά τη δομή του σχολικού βιβλίου. Με άλλα λόγια, ακολουθεί το σχολικό εγχειρίδιο, αλλά —όντας εκσυγχρονισμένο— αυτονομείται απ' αυτό. Έτσι, το υπό εξέταση βιβλίο συγκροτείται από 2 βασικά κεφάλαια (α) Πειθώ, β) Δοκίμιο] και ένα παράρτημα, που περιλαμβάνουν 32 κριτήρια αξιολόγησης ισόρροπα μοιρασμένα στα εν λόγω κεφάλαια. Σε κάθε κεφάλαιο προτάσσεται μια βασική, γενική, σύντομη θεωρία (ευκολοδιάβαστη και απλουστευμένη τόσο στο γράψιμό της όσο και στην παρουσίασή της) και ακολουθούν επιμέρους θεωρητικές ενότητες συνοδευόμενες από αντίστοιχα κριτήρια αξιολόγησης (π.χ. Γενική Εισαγωγή στην Πειθώ, Υποκεφάλαια: Η πειθώ στη διαφήμιση, Η πειθώ στον πολιτικό λόγο, κ.λπ.).

Μ' αυτό τον τρόπο καλύπτονται αφ'

ενός η ύλη του σχολείου σ' ό,τι αφορά τη θεωρία, αφ' ετέρου οι κύριες περιοχές κοινωνικού προβληματισμού που οφείλει να γνωρίζει ένας τελειόφοιτος (Εκπαίδευση, Τεχνολογία, Επιστήμη, Τέχνη, Ελευθερία, ΜΜΕ, Οικολογία, Παράδοση, Παγκοσμιοποίηση, Αθλητισμός, κ.λπ.).

Αυτοί οι τομείς αντιμετωπίζονται ενδεικτικά μέσα από κριτήρια αξιολόγησης, πράγμα που αποτελεί άλλωστε το στόχο του βιβλίου. Τα κριτήρια αυτά συντάσσονται σύμφωνα με τη νέα λογική των εξετάσεων, προτάσσοντας ένα κείμενο ή συγκριτικά αποσπάσματα (τα κείμενα είναι διαφόρων ειδών —άρθρα, δοκίμια, αγορεύσεις, συνεντεύξεις, κ.λπ.— αποθησαυρισμένα από βιβλία, εφημερίδες, περιοδικά) ακολουθούμενα από ερωτήσεις κατανόησης ή εφαρμογής θεωρίας, ασκήσεις λεξιλογικές και παραγωγής κειμένου, κ.λπ.